

Prikaz knjige

UDK: 330.35(049.32)

doi: 10.5937/ekonhor1301097M

INTRODUCING ADVANCED MACROECONOMICS: GROWTH AND BUSINESS CYCLES

Sørensen, P. B., & Whitta-Jacobsen, H. J. (2010). (The 2nd Edition) Edinburgh, Berkshire, UK: McGraw-Hill Education, ISBN 13: 9780077117863; ISBN 10: 0077117867, XXV+820

Vladimir Mihajlović*

Ekonomski fakultet Univerziteta u Kragujevcu

U knjizi pod naslovom: *Introducing Advanced Macroeconomics: Growth and Business Cycles*, autori Peter Birch Sørensen (glavni ekonomista Centralne banke Danske) i Hans Jørgen Whitta-Jacobsen (profesor ekonomije na Univerzitetu u Kopenhagenu), na analitičan i sadržajan način i uz mnoštvo statističkih podataka i primera, razmatraju ključne makroekonomske probleme, vezane za ekonomski rast i ciklične fluktuacije privrede. Kategorijalni aparat i metodološki instrumentarijum primenjen u ovoj knjizi preporučuju je naučnoj i stručnoj javnosti, a može biti korisna i kreatorima ekonomske politike.

Imajući u vidu da savremena makroekonomska teorija u domenu dugoročne analize glavnu pažnju poklanja problemima ekonomskog rasta, a u okviru kratkoročne problemima privrednih ciklusa, autori knjigu organizuju u dve podceline – prvu, koja nosi naslov: *Ekonomski rast, dugoročna nezaposlenost i strukturna ekonomska politika*, i drugu, pod naslovom: *Ekonomske fluktuacije, kratkoročna nezaposlenost i stabilizaciona politika*. Od ukupno sedam delova od kojih se knjiga

sastoji, delovi 1-4 obuhvaćeni su prvom podcelinom, dok su delovi 5-7 obuhvaćeni drugom podcelinom.

U prvom delu: *Osnovni teorijski i empirijski aspekti prosperiteta i ekonomskog rasta* (55-124 str.), autori polaze od osnovne varijante modela R. Solow-a, u kojoj se podrazumeva da je akumulacija kapitala – ljudskog i fizičkog – bazični faktor privrednog rasta. Na logičan način se izlaže uticaj nivoa domaće štednje na dinamiku rasta, kroz “zlatno pravilo štednje”, i ukazuje na tendenciju kretanja privrede ka tzv. stabilnom stanju. Što je konkretna privreda udaljenija od svog stabilnog stanja, to će njene stope ekonomskog rasta biti više, što je osnova hipoteze o tzv. uslovnoj konvergenciji između zemalja. U nastavku prvog dela, autori proširuju analizu na slučaj male otvorene privrede, imajući u vidu da u uslovima globalizacije zemlja može da deo investicija finansira korišćenjem inostranih izvora. Pored pozitivnih aspekata u ovom kontekstu (od kojih se posebno ističe povećanje mobilnosti kapitala), autori ukazuju i na negativne strane, koje se prvenstveno ispoljavaju kroz povećanu osetljivost domaće privrede na globalne ekonomske poremećaje.

Drugi deo, pod naslovom: *Egzogeni privredni rast* (125-212 str.), dodatno približava model R. Solow-a realnim

* Korespondencija: V. Mihajlović, Ekonomski fakultet Univerziteta u Kragujevcu, Đ. Pucara 3, 34000 Kragujevac, Srbija; e-mail: vmihajlovic@kg.ac.rs

uslovima, uključujući uticaj tehnološkog progresa na privredni rast, tako da se modelom može objasniti dugoročni rast bruto domaćeg proizvoda (BDP) *per capita*, nasuprot konstantnim vrednostima koje karakterišu stabilno stanje, objašnjeno u prethodnom delu. Analiza koja sledi uključuje i uticaj ljudskog kapitala na formiranje dugoročne putanje rasta privrede, kao i ograničenja rastu, koja se odnose na oskudnost prirodnih resursa. Na primeru 65 zemalja, autori daju empirijsku potvrdu predviđanja koje pruža ovaj model.

Endogeni privredni rast (213-274 str.) je naslov trećeg dela, u kojem autori prevazilaze ključni nedostatak modela R. Solow-a – uvažavanje pretpostavke o egzogenom privrednom rastu. Endogeni model rasta koji razvijaju temelji se na stavu da je dugoročna stopa rasta, kao zavisna promenljiva, u pozitivnoj korelaciji sa stopom investiranja u fizički i humani kapital, stopom rasta stanovništva i, naročito, stopom investiranja u istraživanje i razvoj. Na taj način, model omogućava analizu uticaja ekonomske politike na dugoročno povećanje dohotka *per capita* preko dejstva na pomenute faktore. Na primeru 65 zemalja u periodu 1960-2000. godine autori dokazuju pozitivnu vezu između prosečne stope investiranja u fizički kapital i prosečne stope rasta realnog BDP-a po radniku.

U četvrtom delu: *Strukturna nezaposlenost* (275-352 str.), autori analiziraju uzroke nezaposlenosti u kratkom i dugom roku: preveliku ponudu rada, rigidnost nadnica u dugom i kratkom roku i mogućnost postojanja tzv. frikcione nezaposlenosti. Poseban naglasak u objašnjenju nezaposlenosti stavljaju na teoriju efikasne nadnice i ulogu radničkih sindikata. Uloga efikasne nadnice analizira se sa mikroekonomskog aspekta, nakon čega se objašnjavaju njene implikacije na nivou cele privrede. Autori dolaze do zaključka, koji je u skladu sa dosadašnjim shvatanjima, po kojem ravnoteža na tržištu rada u modelu efikasne nadnice podrazumeva izvestan procenat nevoljne nezaposlenosti. Na sličan način analiziraju uticaj radničkih sindikata na strukturnu nezaposlenost, dokazujući da je nivo naknada za nezaposlene, kao i tržišna moć aktera na tržištu rada, u pozitivnoj korelaciji sa stopom nezaposlenosti.

U drugoj podcelini, autori razmatraju osnovne činjenice o privrednim ciklusima, njihovo merenje, kao

i načine dekomponovanja gega domaćeg proizvoda. U petom delu: *Grativni elementi kratkoročnog modela* (387-514 str.) objašnjeni su osnovni konstitutivni elementi modela za analizu privrednih ciklusa: 1) investicije i cena imovine, 2) potrošnja, dohodak i bogatstvo, 3) monetarna politika i agregatna tražnja i 4) inflacija, nezaposlenost i agregatna ponuda.

Pomenuti model se primenjuje u šestom delu: *Kratkoročni model za zatvorenu privredu* (515-682). Povlači se jasna linija između konvencionalnog shvatanja privrednih ciklusa i shvatanja teorije realnih privrednih ciklusa. U nastavku, autori analiziraju razloge za sprovođenje stabilizacione politike (prvenstveno negativni uticaj fluktuacija obima proizvodnje i inflacije na društveno blagostanje), i načine na koje se ova politika može sprovesti (diskreciona prava ili pravila, monetarna ili fiskalna politika, itd.), uključujući i ograničenja usled postojanja problema vremenske nekonzistentnosti ekonomske politike. Takođe, autori razmatraju uticaj stabilizacione monetarne politike u uslovima Velike ekonomske krize iz 2007. godine. Primenom stohastičkog modela agregatne ponude i tražnje (AS-AD) sa adaptivnim očekivanjima, koji uključuje šokove na strani ponude i tražnje, dokazuju visok stepen usklađenosti rezultata modela sa statističkim podacima o kretanju američke privrede u periodu 1974-2007. godine.

U poslednjem, sedmom delu: *Kratkoročni model za otvorenu privredu* (683-797 str.), autori u model uključuju probleme mobilnosti kapitala, pariteta kupovne moći i različite režime deviznih kurseva. Dalja analiza se zasniva na dva modaliteta: fiksnom i fluktuirajućem deviznom kursu, koji se uključuju u AS-AD model za otvorenu privredu, ali autori ne pružaju odgovor na pitanje koji režim deviznog kursa je bolji, već ukazuju na nužnost uvažavanja specifičnosti konkretne privrede.

Uključivanje vitalnih elemenata savremene makroekonomske teorije (uticaj očekivanja ekonomskih subjekata na efekte ekonomske politike, koncept prirodne stope nezaposlenosti, endogeni faktori rasta, itd.), kao i koherentnost i interna konzistentnost, čine ovu knjigu aktuelnom i korisnom. Usmerenost analize na empirijska istraživanja i dokazivanje početnih teorijskih postavki predstavljaju vrednu sponu između

teorije i prakse. Međutim, istraživanje ne inkorporira specifičnosti zemalja u razvoju i tranziciji, tako da je primenljivost izvedenih modela ograničena na razvijene zemlje. U tom smislu, i upotreba modela za vođenje stabilizacione ekonomske politike u Srbiji

i obezbeđenje održivog privrednog rasta i razvoja limitirana je karakteristikama njenog privrednog sistema. Takođe, kao glavni kriterijum analize u knjizi uzeti su kratak i dugi rok, što se može osporavati sa aspekta njihovog nedovoljno jasnog razgraničenja u teoriji.

Primljeno 25. marta 2013,
nakon revizije,
prihvaćeno za publikovanje 19. aprila 2013.

Vladimir Mihajlović je asistent na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu, na nastavnim predmetima Ekonomske doktrine i Makroekonomska analiza. Student je doktorskih studija na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu. Glavne oblasti naučnog istraživanja su razvoj ekonomskih teorija i makroekonomija.